

در سعادت ده بیان عالی طایفه مدنیه
اداره فرهنگ و اسناده

خلیل آذربایجان

مؤسسی : ابوالعلاءین العابدین - ح. اشرف ادیب

سنه لاتی الملفی

٦٥ ٣٥

٨٠ ٤٠

٨٠ ٤٠

در سعادت ده

ولایات ده

ممالک اجنیمه ده

عدد : ٢٥

مشکلۃ الحجۃ

صراحت

١٣٢٦

دین ، فلسفه ، ادبیات ، حقوق و علوم دن باخت هفتہ اق رساله در

در سعادت ده نسخه ۵ پاره در

قیرلەدن متوا بورو ایله کوندریلیرسە سئوی
 ۲۰ غرۇش فضله آلېز

در سعادت ده پوسته ایله کوندریلیرسە ولایات بىللى اخدازارلور.

بىنچى سنه

٢٠ محرم ١٣٢٧ پنجشنبه ٢٩ كانون نانى ٣٢٤

علم تربیه‌یه دار

حال حاضرده اصول تربیه عالم بشریتک حوالان و تکامانه اولان درجه تعلق اعتباریله پاک زیاده حائز اهمیتدر فرانسیزک کندیلرنده اکثرآ جاری بر قاعده تسمیه علومه تبعیته بو علمده اصلاً یونانی بر تغییر اولان [پدا غوزی] کلمه‌سی علم اولمک اوژنه قبول اینشتردر بزرده پاک چوق اسامی علومه اولدینی کبی تمام مقابله اولان [علم التربیه] بی موافق بولمش.

بوعلمک — علوم مدنیه و سیاسیه دن مددو داولی حثیتله ده — اهمیت پاک به یوک در.

اون سکرنجی عصرده فرانسیز حکمانک تحیلار بنه رغم انسانی هنف دا تأمین حیات ایدده بینجه برهائیت حالنده یاشام لری لازم کاید. ذاتاً جناب حق ده طبیعت‌لرینی اویله خالق ایتش در. مجتمعاً یاشماً، ق دیمک یکدیگر لریله برم‌اقم روابط و مناسباته بولو همک دیمک در. ایشه بوروابطدن طوغان علومه علی‌العموم [علوم مدنیه و سیاسیه] دینیزکه برجوق اقسامی احتوا ایدر:

انسان بر نفس مدنی بولونمک اعتباریله اولا ضروری بر طاقم روابطه تبعاً اینای نوعی ایله مناسبتدارد. و بمناسبت فعل و افعال ایله ظاهر ایلرکه بونی تدقیق ایتك وظیفه‌ی برجنجی درجه‌ده علم اخلاقه صوکرده علم حقوقه متعاقد در. یعنی بمناسبتدن متولد اولوب‌ده عهده انسانیت، مترب وظائفک بر قسمی مطلق صورتده بر قسمی ده [احسان] نامی ویریان مکلفاتدن عد اولونمک اوژره و اجرایی بر قوه هبرمه ایله تحت تأمینه آنجه‌رق منجیز بر حاله اینا ایدیاچک درکه اولکبی علم حقوقک ایکنجه‌ی ده علم اخلاق. قلک دارهه موئعنه تشکیل ایدر. لکن شوده علاوه ایدملک که بمناسباتی تعین ایله ایش اکمال ایدلش عد اولونماز، زیرا بونی عوامل حکومتدن مددود اولان قوه قانونیه واسطه‌یله قانون شکانه قویمک، تدوین ایتمک و مبدان علایتیه وضع ایله‌مک ایجاد ایدرکه هر کس ایشه‌ی جیکی فدک نه باز جر اولدیجنی و نه کبی جزایی استلزم ایلیه‌چکنی تعین ایده‌بیلیم.

ایکنجه درجه‌ده قانونه مخالف اوله‌رق واقع اولان بعض حرکاته یعنی قانونی هنک ایدنله قارشی استعمال جبر ایتك لازم کاید. و بونکله قوه اجرائیه وظیفه دارد. دیمک اولویورکه ایفایله کلف اولدیجن، وظائفی بر طرفدن قوه قانونیه تدوین دیگر جهت‌دن ده قوه اجرائیه تطبیق و تأمین ایدر.

برهیات مدنیه‌نک بقای حیاتی، ادامه موجودتی ایچون تکثیر واستحصال تروث طریقلرینی تحری ایقی و دولتک کندی اداره‌سن، مصارفه تقابله‌یک اوژره محتاج اولدینی واردانک — عدالت‌دارسنه اوقاق شرطیله — بین الافراد صورت توزیع و جایت و صرف و

کوچک کلین

کوچوچک عاقله، شیطان چکیجی
بوله‌رق — نردن ایسه — بـ ایکی تـ؛
آزو ایتدیکی صورتده بیوچی
برده انتاریسـی خواهـرینـک،
قوروکوب اورتـهـنـهـ منـدرـینـک
کلـینـ اـولـشـ؛ — کـلـینـ اـولـقـدرـ اـمـلـ
چـونـکـهـ قـیـزـاـجـهـ بـتـونـ، اـیـشـتـهـ اـوـدـهـ
کـلـینـ اـولـشـ — سـوـزـوـیـورـ کـوـزـلـرـیـ
بعض تحریک ایدرک بـرـیـرـیـ
وـبـرـیـوـرـ کـنـدـیـسـنـهـ صـانـکـهـ اـنـظـامـ!
اوـلـسـهـ بـشـ اـوـنـ کـنـیـ دـهـ طـرـلـسـهـ اـوـدـ،
اوـلـهـ جـقـ اـیـشـ کـیـ فـکـرـنـجـهـ تـمـ ..
چـوـزـکـهـ دـوـنـ وـارـدـیـ دـوـکـونـ، بـاـرـوـمـاـكـ
اوـدـهـ کـیـتـمـشـدـیـ کـلـینـ سـیـرـیـ اـیـچـونـ.
اوـسـبـیـلـهـ اوـزـهـنـوبـ اـیـشـهـ بـوـکـونـ
برـکـلـینـ اـولـشـ اوـدـهـ سـوـسـلـنـهـرـکـ!

* * *
اـوـنـ قـوـمـشـوـ مـسـافـرـلـ اـیـلهـ
-- پـ سـعـادـتـ، مـتـبـسـمـ، خـرمـ —
اوـطـهـ وـالـدـسـیـ کـیـرـدـیـ اوـدـمـ.
عـاقـلهـ باـقـیـوـرـ اـطـرـافـهـ بـیـلهـ؛
أـشـهـ حـالـ اـیـلهـ مـسـتـ غـرـورـ
طـورـیـوـرـ اوـیـلهـجـهـ، سـاـکـتـ، مـخـمـورـ؛
کـوـلـدـیـلـ بـوـیـلهـ کـرـوـنـجـهـ اـوـنـ هـبـ،
ـهـ اوـنـهـقـیـزـ؟ـ آـهـ کـلـینـ اـولـشـ!ـ یـارـبـ
آـمـانـکـ شـمـدـیـکـ قـیـزـرـ آـمـانـکـ
نـدـهـ چـوـقـ بـیـلـمـشـ، اوـتـ چـوـقـ!ـ وـالـلهـ
هـلـهـ باـقـ حـاصـبـهـیـ باـقـ!ـ ماـشـالـلـهـ
أـوـلـهـ قـیـزـ..ـ آـوـلـهـ اـمـیـ؟ـ أـوـلـهـ سـاقـینـ»ـ
دـهـبـارـکـ اوـپـدـیـ یـومـوقـ الـرـیـنـیـ؛ـ
یـنـهـ سـاـکـتـ اوـ ..ـ چـکـوبـ تـلـلـرـیـنـیـ
سوـسـیـوـرـ کـنـدـیـسـنـیـ دـقـتـلهـ
آنـاـیـ کـوـلـدـیـ، دـیدـیـ، رـقـتـلهـ؛ـ
عـاقـلهـ!ـ سـوـیـلهـ قـیـزـمـ، سـوـیـلهـ بـکـاـ،ـ
کـیـهـ وـارـدـکـ باـقـیـمـ سـوـیـلهـ!ـ ..ـ
عـاقـلهـ «ـکـوـزـلـرـیـ سـوـزـهـرـکـ»ـ
ـسـکـاـ!

او انباط دماغی ده مخزون بر حالت و وجود قوای تحریک ایدر. و عقبتنه مثلاً غضب دیدیکه مخزون نفسیه حصوله کلیر که آکر قوای پلی و نمره بخش بر صورتده تربیه ایدلش اولمازسه ایقاع تخریبیانده برعمل مؤثر ماهیتده اجرای فعل ایله که باشلار. یعنی قوت هیچ بر فائدی منتج اویه رق اسراف و هدر ایدلش اولور. حال بوكه او قوای انسانیته نافع بر حالت اداره ایتمک - بعض قواعد دعاياته - پاک قابلی. ایشته علم التربیه بونی تأمین ایده جک پر چوق تدابیر نافعه کشفی ایله، حسن استعمالی کوستره بعنی قواعدی احضار ایله استعمال ایدر.

مثلاً چو جو قلری نظر دقته آلم. بونلر خارجدن یکی بر طاق انباط انانه هر روض بولوند قلری ایچن دائم حرکتنه در لر، یعنی شیمی آرق داشنی ایجیتمکله مشغول ایکن بر آز سوکره هیچ بر آن عاطل قالماق او زره بایسنک دفتر لری بیرهق، بر حیوانی تعذیب ایله هتلند اولمی ایس-تر، بحال لر قاشی احوال دماغیه واقف اولیان بـ کیمسه یار امازاغه عطف ایدر. حال بوكه علم تربیه جهتندن شکل و صورتی تدقیق ایدیلیرسه اکلاشیلر که بور کات قوه دماغیه نک صرف دن باشه برشی دکل در مذتاً چو جو غلک مقصدی فناقل ایتمک دکل، محفوظ قالان قوته برجهت صرف بولمقدر. لکن بو قوتلر علی حاله بر اقیلیره شبهه مز مضرت تو لیداید. بونلک ایچون ماهیت قوایی تبع ایله ینه صرفیاته دوام ایتلی، فقط چو جو غلک منفعته موافق اوله رق اداره ده بر آن قصود ایدله ملی در.

ایشته علم التربیه بوقوایی هیجان و اسراف دن قور تاره رق آغیر آغیر صرف ایتمکی - ماهیت لری کشف و استخراج ایله استعمال ایله بوقوتلر که صورتله ایشه دیکنی موضوع اتخاذ ایدن علم احوال نهضدن او کره نارک - تعامی ایلر.

وبرنجی دزجه ده اساس نزیه قوای موجوده نک ماهیت لری تبع ایتمک، هانکی قانونه تبریته حرکتنه کلیدیکنی او کرنک در. زیرا انسان کندنی با غلایان زنجیری بیلمزسه قور توله مازه محفوظ اولان توانک نه اولدیگنی او کرنک دن صوکرده نزهیه صرف ایته من اقتضا ایده جکنی نظر اعتباره آملق لازم کلیر که بونی دد جمیع افعالی تعریف و تدقیق ایله مشغول اولان علم اخلاق تأمین ایدر. مقرری: امر الله

اسکی مسلمانلرک علمه حرمتی

اسلامک اقوام غیر مسلمه آر-مندیه یتیشن حَمَایه کوسترهش اولدیگنی تعظیم پاک بیو کدر، یز بومقاله مندیه هیچ بر مسلمان محرومینک سوزنی دلیل کتیره جله دکلز. مورخیندن و کبار فلاسفه دن (در اپر) دییور که: « خالقا دور نده کی مسلمانلر اسْتَواری، یهودی علمائنه قارشی یالکز حرمت کوسته ترمکله قالمانیلر؛ اونلره بويوک بويوک مأموریتلو وير ديلر؛ مناصب دولتیه ترقی ایتدیديلر. حتی هارون الرشید

استهلاکنه نظارت ایله مسی دخ ضروری بر طاق خصوصات در که بونلرده علم ثروت و اصول مایه نک موضوعه داخل در.

نقوس بشریه نظر اعتباره آینشجه بونلک چوق توانک مندرج بولوندی و دقت ایدیلیرسه بزنیانک تنوی کی، استخراج ایدیان بعنی قواعده تبعاً، توسع و تزايد ایتدیکی، حتی بعض قوای فعاله نک حالت وجدانیه دن - ملکه حالیه کلیدیکی ایچون - حالت غیر وجدانیه منقلب اولدیگنی کورولور که بوده نظر تجسمه واسع بزمین تبعات آچاره و بو انقلابات قوای هیأت عمومیه بشریه یه خادم اوله حق صورتده بر هدف مسعوده طیغ و توجیه ایله انسانیته بر عضو مهم عامل دها تدارکی ایچون - ینه طبیعت آدمیه بدقیق ایده رک - بر طاق طبیعی اصول رکش ایتمک علم التربیه نک دائرة تحقیقاتی جمله سندن در.

شومقدمه موضع بحث اولان [علم اخلاق، علم حقوق علم سیاست، علم تروت، اصول مایه، علم التربیه] تصفیف علومده [علوم مدنیه] نامی تختنده جمع ایدیلر.

خریطه علومده موقعی اشارت ایدیکمکز علم التربیه نک کوست دیکی قواعد دائرة سنده اجرای تطبیقاته اعتمت ایدیلیشجه بشریت متعدده ایچون نه قدر حائز اهمیت اولدیگنی مسلم در. زیرا اول امرده بر خلقک تربیه می ایله حکومتک شکلی بیننده پاک بويوک بر مناسب موجود در.

علم خارجیده، نقوس بشریه ده پاک چوق قوامندراج در و ساعقه سقطی، کولک کورله مک حادنه می، عصب حالی، اختراعات و کشیانده بولونه . . . هپ شو ایکی عالمه موجود قوتلرک تظاهراتی در و جمله می ده بر قانونه تبعاً جریان ایدر. طبیعته مندرج اولان قوای ترقیات بشریه یه خادم اوله حق بر صورتده اداره ایتمک او قوانینک طرز جریانش و قوف ایله قابل اوله بیلر. و انسانلر ناصل که علوم طبیعیه ایله عالم خارجیده موجود حادثه دن متولد عوا ملی حسن اداره لرینه توجیه و کنديلوینه بند ایدر لر سه علم التربیه ده نقوس آدمیاده حکمفرما اولان قوای کشف ایله، توانک تئیه و توسعه خادم اوله حق چاره لر تحریسی ایله انسانیت ایچون قابل استفاده بر افق مسعود کشادایلر. هویت نفسده مندرج اولان قوتلرک نه صورتله اجرای فعل ایتدیکاری اکلاشیلمازسه طبیعته کور دیکر، قوادن دها زیاده تخریب ایله بولنور.

بو قوای نفسانیه نک فعالیتده بولونمی ایچون برشیدن کاوب تائیر ایتمک و دناغده بر انباط حصوله کتیر مسی لازم در. زیرا بوقون بوقوتلرک مخزنی دماغ ده. واورادن تغیراف تملری کی بر چوق اعصاب و اس طه یله نواحی بدن ایله کسب ارتباط ایدر. اتصای بدنده واقع اولان تائیراتی دماغ بواسطه ایله آلیر. مثلاً ساکن بولدده طور ورکن الکزه بر ایکنه با تیر اس شبهه مز عاطل قالماسکر. زیوا اعصاب و اطمیه دماغ دناغده شدید والیم بر انباط اصل اولدی.